

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ, ЯК НОВА ПЕРСПЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Аветіков Д.С., Яценко І.В., Ставицький С.О., Локес К.П.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

Анотація статті. Дистанційне навчання - це аналог традиційного навчання, при якому контакт між учасниками навчального процесу опосередкований якими-небудь каналами зв'язку. У цій системі є позитивні та слабкі місця, які можуть бути виправлені при впровадженні дистанційного навчання Вищих медичних закладах України.

Ключові слова. Дистанційне навчання, електронне навчання, медична освіта, освітні технології.

Натепер по різних напрямках підготовки та на різних рівнях освіти (середній, середній професійній, вищій), широко обговорюються питання впровадження дистанційного навчання.

Напевно, найбільшу кількість питань викликає дистанційне навчання фахівців в галузі медицини. Головними з них є питання - чи є необхідність використовувати дистанційні освітні технології в підготовці лікарів і як це відіб'ється на якості їх навчання.

Понад ста років тому ряд європейських університетів почали проводити навчання за методом листування. Студент поштою отримував підручники і завдання, консультувався, ставив викладачеві питання і отримував відповіді на них листами. Пізніше до пошти приєдналися телефон, телеграф, факсимільний зв'язок, аудіозаписи та відеофільми. У наш час найбільш зручними для зв'язку викладача і студента є комп'ютерні мережі, а для надання навчально-методичних матеріалів файли, розміщені в комп'ютерних мережах і на цифрових носіях (компакт-дисках та DVD).

В цих процесах навчання, які відбувалися в різний час, спостерігається напевна схожість. Цілком імовірно, що це канал зв'язку між викладачем та студентом. В порівнянні з традиційним, «недистанційним» навчанням, коли відбувається безпосередній контакт вчителя та учня, котрі знаходяться в одній аудиторії та бачать і чують один одного, змінився контактом, опосередкованим

різними каналами зв'язку, при цьому залишилося головне - можливість спілкуватися, щось обговорювати та сперечатися.

Таким чином, можна резюмувати, що дистанційне навчання - це аналог традиційного навчання (тобто двонаправленої взаємодії студента та викладача), при якому контакт між учасниками навчального процесу опосередкований якими-небудь каналами зв'язку. Найрозповсюдженішим каналом зв'язку є електронне навчання, що побудоване головним чином на взаємодії студента з навчальною програмою, встановленою у нього на комп'ютері або розміщеною в комп'ютерній мережі. Вочевидь, що електронне навчання є самостійним терміном, оскільки, на відміну від дистанційного навчання, не припускає регулярного спілкування студента з викладачем.

При заочному навчанні учень велику частину часу готується самостійно, без можливості проконсультуватися з викладачем, а викладач може консультувати студента і контролювати учбовий процес тільки під час сесій.

Електронні бібліотеки і медиатеки (сховища мультимедійної інформації: звукових, графічних, відео файлів), безумовно, є потужною підмогою при будь-якому навчанні, і не лише дистанційному. Але це лише інформаційна база, яка може підтримувати учбовий процес, оскільки таке поняття, як «викладач» взагалі не застосовано у джерелах електронних бібліотек.

На сьогодні виникає питання «Чи є необхідність використати дистанційні освітні технології в підготовці лікарів?».

Для приклада, нами пропонується розглядання системи підвищення кваліфікації лікарів. Згідно з нормами, лікар повинен не рідше, ніж один раз в п'ять років, підвищувати свою кваліфікацію. Як правило, він приїжджає в навчальний заклад, де проходить спеціальні курси підвищення кваліфікації. Після цього лікареві подовжується сертифікат, який надає право займатися лікувальною роботою наступні п'ять років.

У цій системі є деякі слабкі місця, які можуть бути виправлені впровадженням дистанційного навчання.

Усім відомо, наскільки часто з'являються нові нозологічні одиниці захворювань, наприклад, як блискавично з'явилися і поширилися так звані «пташиний грип» і «атипова пневмонія», розробляються нові препарати і методи лікування. Вочевидь, що ніхто б не хотів йти на прийом до лікаря, знання якого певний час не оновлювалися. Впровадження дистанційних освітніх технологій в систему підвищення кваліфікації лікарів дозволить практикуючому фахівцеві вчитися на робочому місці, зробити навчання безперервним.

Крім того, це нераціональне використання часу. Якщо прийняти до уваги те, що кожен з великої кількості всіх лікарів України, підвищує кваліфікацію раз в п'ять років і курс навчання триває один місяць, то легко представити собі, яка кількість лікарів відірвані від роботи для навчання. Дистанційне навчання дозволить скоротити час лікарів на навчання, оскільки його основна частина проходитиме на робочому місці.

Важливим моментом є і фінансовий бік навчання. Або лікар від'їжджає для навчання і доводиться нести витрати по оплаті транспорту, проживання, або група викладачів прибуває для навчання групи лікарів і несе ті ж види витрат. Дистанційне навчання дозволить значно скоротити тривалість відряджень і мінімізувати витрати за цими статтями.

Таким чином, дистанційне навчання дозволить підтримувати знання лікарів на сучасному рівні та знизить затратність системи підвищення кваліфікації.

Але в дистанційному навчанні не все так гладко, як здається на перший погляд. Існують проблеми, які належить вирішити. Головне питання, це не підвищення кваліфікації, а базова підготовка майбутнього лікаря.

Супротивники впровадження дистанційного навчання в медичних навчальних закладах, дуже часто приводять наступну тезу: «А чи можливо дистанційно навчити людину щось «робити руками»? Адже професія лікаря багато в чому полягає у виконанні різного роду операцій і маніпуляцій». Особливо, це стосується лікарів-стоматологів.

У відповідь на це можна навести приклади, як готують льотчиків, екіпажі підводних човнів та інших спеціалістів. Перш, ніж сісти за штурвал літака чи підводного човна, вони проходять великий курс теоретичної підготовки, відпрацьовують свої дії на тренажерах. Природно, навчання лікаря практичним навичкам вимагає традиційного очного контакту, але вся теоретична підготовка і справи в ухваленні рішень можуть проходити в дистанційній формі. Для того, щоб правильно розподілити час навчання на дистанційну і традиційну «фазу» потрібна ретельна переробка навчального плану.

Крім того, нині гостро відчувається дефіцит викладачів, які могли б розробляти дистанційні курси для студентів та лікарів і проводити по них навчання. Неважко уявити, що для цього потрібна спеціальна підготовка не лише з технічних питань, але і по методичних: наприклад, розробник навчальної робочої програми повинен правильно визначити послідовність і співвідношення дистанційної частини навчання і традиційної.

Треба вести активну роботу по впровадженню дистанційних освітніх технологій в навчальний процес. Переробити навчальні плани, розробити дистанційні курси та навчальні програми. Наприклад - дистанційний курс «Основи дистанційних освітніх технологій у вищій медичній освіті».

Колектив кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї накопичив великий досвід з впровадження різних видів дистанційних технологій в навчальний процес, розробив положення по використанню дистанційного навчання в Вищих медичних навчальних закладах України.

Проведення курсу здійснюватиметься на базі дистанційних освітніх технологій (а саме, система управління навчанням, розміщена в Інтернет), що дозволить студентам, окрім вивчення теоретичного матеріалу, отримати досвід роботи з реальними технічними засобами. Студенти мають можливість побачити систему очима тих, хто навчається, зможуть попрацювати в ролі розробника і викладача.

Існують вимоги до первинних знань і умінь студента та матеріально-технічної бази. Студент повинен мати:

- навички роботи з ПК на рівні користувача
- навички роботи в мережі Internet на рівні користувача
- у розпорядженні персональний комп'ютер з типовим програмним забезпеченням (інтернет-браузер, засіб для роботи з електронною поштою) і підключенням до мережі Internet.

Література

1. Андреев А.А. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация /А.А. Андреев, В.И. Солдаткин. – М.: Изд-во МЭСИ, 2000. – 350 с.
2. Волов В.Т. Дистанционное образование: истоки, проблемы, перспективы / В.Т. Волов, Л.Б. Четыркова, Н.Ю. Волова. - Самара, 2000. – 343 с.
3. Полат Е.С. Дистанционное обучение / Е.С. Полат, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. – М.: Владос, 2005. – 192 с.